

Για μια Τοπική Αυτοδιοίκηση παράγοντα της παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας

ΤΗΣ ΠΕΝΑΣ ΔΟΥΡΟΥ*

Ιστορικά η ουσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι να βρίσκεται σε αντιπαράθεση με την κεντρική εξουσία. Η τοπική εξουσία, που είναι η εξουσία που βρίσκεται πλησιέστερα στον πολίτη, είναι εκείνη που αμφισβητεί, διεκδικεί έναντι της κεντρικής κυβέρνησης. Και τούτη η διαπίστωση έχει πίσω της μακρά ιστορία: τους δήμους της αρχαιότητας, τις κοινότητες, τις αυτόνομες πόλεις της Αναγέννησης, με τη συγκρότηση του εθνικού – αστικού κράτους να οδηγεί σε ένα βαθμό εκδημοκρατισμού την κεντρική εξουσία (μέσω του κοινοβουλευτισμού έναντι της απολυταρχίας), ενισχύοντας όμως παράλληλα τον συγκεντρωτισμό της. Με αποτέλεσμα τη μερική ενσωμάτωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο κεντρικό κράτος και την αποδυνάμωσή της. Παρόλα αυτά και στη σύγχρονη εποχή η Αυτοδιοίκηση, παρόλες τις επεμβάσεις και τις προσπάθειες, επιτυχημένες ή μη, αποδυνάμωσής της και περιορισμού της αυτονομίας, εξακολουθεί να διατηρεί τον αντιπαραθετικό της χαρακτήρα ως προς την κεντρική εξουσία.

Ειδικά στη χώρα μας ενδιαφέρον παρουσιάζει, σε ό,τι αφορά το θεσμό της ΤΑ, η περίοδος της γερμανικής κατοχής, κατά την οποία αναπτύσσεται ο θεσμός της Λαϊκής Αυτοδιοίκησης ως έκφραση πρωτογενούς εξουσίας. Είναι άλλωστε γνωστό ότι η εθνική αντίσταση κατοχύρωσε την Αυτοδιοίκηση ως τον «θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων». «Οι θεσμοί της κατοχικής περιόδου βασίζονται, αντίθετα (σο: σε σχέση με το κοινοτικό σύστημα της Τουρκοκρατίας), σε πρωτογενή εξουσία, ανεξάρτητη από κάθε άλλη αρχή, έστω και αν λειτουργούν στο πλαίσιο των πολιτικών τάσεων των αντιστασιακών οργανώσεων», παρατηρούν οι Νίκος Παπαντωνίου και Νίκος Σβορώνος στον επίλογο του έργου του Δημητρίου Ζέπου «Λαϊκή Δικαιοσύνη εις τας ελευθέρως περιοχάς της υπό κατοχήν Ελλάδος» (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 1986). Τα λίγα αυτά στοιχεία εξηγούν τους ιδιαίτερους δεσμούς αλλά και την πολιτική σημασία που έδινε ανέκαθεν το δημοκρατικό στρατόπεδο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αρκεί βέβαια αυτή να είναι πραγματική αυτοδιοίκηση και όχι ετεροδιοίκηση, όπως συμβαίνει σήμερα. Με άλλα λόγια, να διαθέτει η ΤΑ τα χαρακτηριστικά της άμεσης δημοκρατίας, της συλλογικότητας, της συμμετοχικότητας.

Τα τελευταία 15 χρόνια ωστόσο γίνεται στη χώρα μας μια συστηματική προσπάθεια απομείωσης αυτού του αμεσοδημοκρατικού πυρήνα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αρχικά με τη μεταρρύθμιση του Καποδίστρια, μετά με εκείνη του Καλλικράτη, κι εντέλει με την ταφόπλακα των μνημονίων. Αποτέλεσμα αυτών των διαδοχικών

θεσμικών μεταρρυθμίσεων (που περιόρισαν τους δήμους και τις κοινότητες από πάνω από 6.000 σε... 325) καθώς και των δραστικών περικοπών πόρων, είναι η αποξένωση του πολίτη από την τοπική εξουσία και η απίσχναση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Σε αυτή τη διαπίστωση πρέπει να προστεθεί το ενδιαφέρον των ξένων δανειστών της χώρας για επενδύσεις στον τομέα της ΤΑ. Κάτι που μπορεί να γίνει μέσω της ιδιωτικοποίησης σοβαρών τομέων δραστηριοποίησής της – ένα «ενδιαφέρον» που δεν κρύβεται. Και οι γνωρίζοντες δεν ξαφνιάστηκαν από την εκτενή αναφορά που έκανε η καγκελάρια Μέρκελ, κατά την επίσκεψη Σαμαρά στο Βερολίνο το Νοέμβριο του 2013, στην ελληνική ΤΑ, καλώντας για συνέχιση των «μεταρρυθμίσεων». Οι «μεταρρυθμίσεις» μεθερμηνευόμενες σημαίνουν ουσιαστικά αποσύνθεση της ΤΑ, πρώτου και δεύτερου βαθμού, προκειμένου οι υπηρεσίες τους (σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων, ενέργεια, τουρισμός, κ.α.) να παραδοθούν σε ιδιώτες, ξένους και έλληνες, επενδυτές. Τούτη δε η εξέλιξη δεν είναι τυχαία: εντάσσεται σε ένα σχήμα σύγχρονης αποικιοκρατίας, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτές οι εξελίξεις καθιστούν τις αυτοδιοικητικές εκλογές κρίσιμης σημασίας. Με την έννοια ότι οι πολίτες μπορούν να χαλάσουν τα σχέδια αυτά, επιλέγοντας συνδυασμούς που αντιστρατεύονται τους εκφραστές της συρρίκνωσης του ρόλου της ΤΑ. Και μπορεί αυτοί να αυτοπαρουσιάζονται ως «ανένταχτοι» ή / και «ακομμάτιστοι», η ουσία παραμένει η ίδια: δεν αμφισβητούν τις κεντρικές πολιτικές που επιθυμούν μια Τοπική Αυτοδιοίκηση – γρανάζι ενός φοροεισπρακτικού μηχανισμού, μια Τοπική Αυτοδιοίκηση – μηχανισμό επιβολής της λιτότητας. Ένας ρόλος που βρίσκεται στον αντίποδα του αντιπαραθετικού ρόλου που αποτελεί το λόγο ύπαρξης της Αυτοδιοίκησης. Μιας Αυτοδιοίκησης με τους πολίτες, από τους πολίτες, για τους πολίτες. Και με τις ανάγκες της κοινωνίας στο επίκεντρο.

Μίας Αυτοδιοίκησης δηλαδή που μπορεί να συμβάλει στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας, να γίνει παράγοντας ευημερίας, προπύργιο αξιοπρέπειας και όχι κρίκος στην αλυσίδα αποικιοποίησης της χώρας.

** Υποψήφια περιφερειάρχης Αττικής, επικεφαλής του συνδυασμού «Δύναμη Ζωής».*